

Från: **Gunnar Akner** akner.gunnar@gmail.com
Ämne: Hemställan att SMER gör en etisk granskning av metoden "Standardiserade vårdförlopp"
Datum: 18 december 2019 17:55
Till: smer@regeringskansliet.se
Kopia: Niklas Ekerstad niklas.ekerstad@liu.se

Till SMER

Hemställan

Nätverket mot olämplig styrning av hälso- och sjukvården (www.network-styrning.com) hemställer att SMER gör en etisk granskning av metoden "Standardiserade vårdförlopp".

Bakgrund

Sedan 2015 pågår en nationell "satsning" på att införa "standardiserade vårdförlopp" inom den svenska cancervården. Syftet med "satsningen" har bl.a. varit att förkorta tiden från att misstanke om cancersjukdom föreligger till behandlingsstart.

Socialstyrelsen haft regeringens uppdrag att utvärdera resultatet och myndigheten har givit ut en serie rapporter kring detta, men har ej genomfört någon vetenskaplig eller etisk granskning av underlaget för att införa denna metod inom sjukvården.

I en överenskommelse 190517 mellan Regeringen (Socialdepartementet) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för 3-årsperioden 2019-2021 anges ambitionen att "utöka satsningen på standardiserade vårdförlopp i cancervården till att omfatta flera sjukdomsområden. Områden som kan komma bli aktuella är bland andra *diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar, psykiska sjukdomar, reumatiska sjukdomar samt astma och kol*". (<https://skr.se/download/18.4fb1868016ac3ad3e02a6052/1558443364284/Overenskommelse%202019%20om%20standardiserade%20vårdförlopp%20-%20Jämlik%20och%20effektiv%20vård%20med%20god%20kvalitet%202019.pdf>).

Arbetet leds av regeringskansliet och SKR har en "stödjande roll". I överenskommelsen anges kostnaderna för "satsningen" enligt följande: 2019: 100 miljoner kr, 2020: 300 miljoner kr och 2021: 500 miljoner kr. Detta innebär att regeringen under tre år anslår 900 miljoner kr för att införa standardiserade vårdförlopp för ytterligare fem sjukdomar.

I Överenskommelsen anges även att "Regeringen vill med denna satsning underbygga det pågående utvecklingsarbetet i landsting och sjukvårdsregioner med ett *gemensamt system för kunskapsstyrning* i hälso- och sjukvården. Denna satsning ska därför införlivas inom ramen för detta arbete".

Kommentar

Nätverket mot olämplig styrning av hälso- och sjukvården anser att Diagnostik, Behandling och Uppföljning (DBU) alltid måste individualiseras på basen av vetenskap och beprövad erfarenhet samt mot bakgrund av den etiska prioriteringsplattformen. "Standardiserade vårdförlopp" kan fungera för vissa patienter med avgränsade hälsoproblem, men de flesta patienter inom hälso- och sjukvården lämpar sig inte för standardisering. Patienter med en eller ofta flera samtidiga kroniska sjukdomar utgör vårdens vanligaste patienter och handläggningen av dessa patienter kräver istället en integrerad och individualiserad bedömning och handläggning av DBU.

Regeringens ambition att koppla "standardiserade vårdförlopp" till "Nationellt system för kunskapsstyrning" innebär en stor risk för standardisering av hela den medicinska handläggningen av enskilda patienter, särskilt om regionernas nya planerade Vårdinformationssystem lägger in dialogrutor med förslag på "kunskapsbaserad handläggning". I den tidspressade sjukvården kan vara svårt för läkare att göra avsteg från rekommendationerna; det "enklaste" är att bara följa myndigheternas rekommendationer, även i alla de fall då överförbarheten till komplexa fall är mycket begränsad och kan innebära betydande risk för såväl patientskador som undanträngningseffekter i vården.

Såvitt vi känner till har ingen vetenskaplig och/eller etisk utvärdering föregått beslutet att införa "standardiserade vårdförlopp". Vi anser att det är angeläget att en sådan granskning görs.

- Finns det något etiskt underlag för spridning av konceptet "Standardiserade vårdförlopp" i sjukvården?
- Hur harmonierar införandet av "Standardiserade vårdförlopp" med den av riksdagen beslutade etiska prioriteringsplattformen inskriven i Hälso- och sjukvårdslagen?
- Är införande av "Standardiserade vårdförlopp" förenligt med patientsäkerhet (Patientsäkerhetslagen)?

Stockholm 191218

För Nätverket mot olämplig styrning av hälso- och sjukvården

Gunnar Akner
Docent vid Karolinska Institutet, Stockholm
Läkare, specialist i intermedicin, geriatrik och klinisk nutrition
Telefon: 070-620 48 46
e-post: akner.gunnar@gmail.com

Niklas Ekerstad
Docent vid Linköpings universitet
Läkare, specialist i intermedicin och kardiologi